

การวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ในคำสอนของขงจื้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมาย ลักษณะ ประเภท และคุณค่าของความสัมพันธ์ในคำสอนของขงจื้อ โดยศึกษาจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำสอนของขงจื้อ

ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ในคำสอนของขงจื้อ ที่จัดเป็นระเบียบของความสัมพันธ์ทางสังคม 5 คู่ นั้น มีความหมายโดยนัยที่สำคัญ คือ วิธีแห่งธรรมชาติที่เป็นการกระทำตามหน้าที่และเป็นสิ่งเดียวกับธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์สามารถปลื้มปิติในธรรมชาตินี้ได้เรียกว่ามีคุณธรรม ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงให้ความสัมพันธ์ราบรื่น เกิดความสงบ ความปลื้มปิติเกิดจากความศรัทธาในตัวอย่างที่ดีของบรรพบุรุษและผู้นำ ลักษณะสำคัญของความสัมพันธ์คือ ลักษณะที่เป็นคุณสมบัติภายในของปัจเจกทั้งในฐานะผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ที่สอดคล้องกันระหว่างการขัดเกลากับการควบคุมตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพภายนอก ที่เป็นจุดมุ่งหมายของชุมชนหรือสังคมและมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่สันติสุขร่วมกัน ประเภทของความสัมพันธ์อยู่ในรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเองและต่อผู้อื่น ตามความเหมาะสมกับสถานะและบทบาท ภายในขอบเขตของหลักจริยธรรมตามจารีตจัดเป็น 2 ประเภทได้แก่ 1). ความสัมพันธ์แนวดิ่ง ที่แบ่งช่วงชั้นสูง-ต่ำ และ ลำดับอาวุโสก่อน-หลัง เชื่อมโยงกันด้วยความจงรักภักดีและอำนาจของบารมี คือ สัมพันธภาพระหว่าง บิดา-มารดา กับ บุตร ผูกพันกันด้วยความเคารพรักและกตัญญู ระหว่างพี่หรือผู้อาวุโสสูงกว่ากับน้องหรือผู้อาวุโสต่ำกว่า ผูกพันกันด้วยความเคารพนับถือ ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนผูกพันกันด้วยการเคารพและเชื่อฟัง 2). ความสัมพันธ์แนวราบที่เสมอกัน เชื่อมโยงกันด้วยความไว้วางใจ คือ สัมพันธภาพระหว่างสามีกับภรรยาผูกพันกันด้วยความซื่อสัตย์ ระหว่างเพื่อนกับเพื่อนผูกพันกันด้วยความจริงใจ นอกจากนี้การปฏิบัติหน้าที่ต่อกันจัดอยู่ในประเภทมุ่งผลตอบแทนซึ่งกันและกันแบบสมดุลทั้งด้านกาย จิต และสังคม ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-มารดา กับ บุตรเป็นแบบไม่มุ่งผลตอบแทน

คุณค่าของความสัมพันธ์อยู่ที่ การปลูกฝังวินัยและคุณธรรมของปัจเจกชนให้เป็นผู้ตระหนักในการกระทำหน้าที่ที่มีต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักจริยธรรม

ปัจจุบันความสัมพันธ์ในสังคมแปรปรวน และผูกพันกันด้วยวัตถุ จนเป็นสาเหตุของปัญหาสังคม การนำคุณค่าของความสัมพันธ์ทางสังคมในคำสอนของขงจื้อมาประยุกต์ใช้เพื่อให้สมาชิกในสังคมเกิดการยอมรับและกระทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับบทบาท โดยเริ่มที่ภายในครอบครัว จะมีส่วนช่วยลดปัญหาสังคม ที่เกิดจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวบกพร่องได้ เพราะความเข้าใจและยอมรับในธรรมชาติของความสัมพันธ์นี้ได้ย่อมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน แต่จะเกิดประโยชน์ต่อความเป็นเอกภาพของสังคม และยังเอื้อต่อการศึกษาระดับวิทยาศาสตร์ การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรมอีกด้วย

The objective of the thesis entitled “An Analysis of the Relationships in Confucius’ Teaching” is to analyse the meaning, characteristics, classification and the value of relationship in Confucius’ teaching. Methodology is a documentary research.

From the study it was found that the meaning of the relationship, which becomes social order expressing in 5 pairs, is the way of performing one’s duty naturally. This is the essences of human being. Human who pleased with this is called the virtue person. This kind of virtue provide the smooth relationship leading to peace and delight. It is inspired by good example performed by ancestors or a leader. Its characteristic is inward qualification pertaining in each individual which playing the role of both subject and object, which mediating between the self- polishing and the self - control of which will be displayed to the outward environment, aiming at bringing about peace and happiness to the society. Its classification can be divided into 2 categories. 1) vertical relationship. This kind of relationship is divide into high – low level, according to the order of seniority, with connection to royalty, power and inflame. They are relationships between parents and children bound up by respect, love and gratitude. The relationship between elder and younger of brotherhood, which bound up by respect. Between the ruler and their subjects bound up by respect and royalty 2) Horizontal relationship. The equal relationship between people in the same status, bound up with the threat. They are the relationship between husband and wife bound up with honest. Between friends with sincerity. All kind of relationships proceed with having some expectation except the relation between parents and children

Its value is at cultivation of discipline and virtue in each individual, making them aware of one’s duty to be done to oneself and others in society appropriately.

At the present, the relationship in society have been changed, bound up with materials, resulting in the upheaval to the society. To apply the relationship in Confucius’ teaching in our society, making it acceptable and practising it accordingly, first from each family cycle will solve the conflict, make society united, and will provide a great contribution to the study of history, politics, religion and cultures.